

Udvalget for digitalisering og it

Dansk Blindesamfund
Landsforening af blinde
og svagsynede i Danmark

Taastrup, 17/9 2024

Digitaliseringen som barriere for et inkluderende arbejdsmarked

Tak for muligheden for foretræde.

Som nævnt i vores brev til udvalget, ønsker vi med foretrædet at gøre opmærksom på de udfordringer rigtig mange blinde og svagsynede oplever på arbejdsmarkedet, i forsøget på at komme ind på arbejdsmarkedet og i dagligdagen, hvor digitale løsninger i den grad har vundet indpas.

Langt fra alle digitale løsninger overholder de standarder for tilgængelighed, som gør det muligt for os at bruge IT- og andre digitale værktøjer på lige fod med andre. Det er Torben et illustrativt eksempel på.

Desværre er han ikke den eneste, som oplever, at IT-værktøjer og digitale platforme bliver en barriere. Når en "gem" eller "videre"-funktion i offentlige journaliseringssystemer ikke er navngivet, kan blinde medarbejdere - fx socialrådgivere i en kommune eller en kontorfuldmægtig i en styrelse - ikke udføre deres arbejde korrekt og selvstændigt, fordi det er tæt på umuligt at finde frem til den rette funktion eller det korrekte sted at indtaste oplysninger. Når kontrasterne på nogle offentlige hjemmesider er så svage, at seende kolleger klager over hovedpine efter kort tids hjemmeside-læsning, er det umuligt for svagsynede at navigere rundt på siden og finde relevante oplysninger.

Tilgængelighed handler ikke blot om specifikke situationer, hvor man oplever problemer og ikke kan komme videre. Tilgængelighed er den bagvedliggende systematik, der sikrer, at alle funktioner er korrekt kodet, at digitale platforme og hjemmesider kan tilgås ved hjælp af synskompenserende udstyr og ikke mindst, at alle medarbejdere/brugere – synshandicap eller ej – har en sikker og intuitiv brugeroplevelse, idet standarderne også indeholder anbefalinger af kontraster, skriftstørrelser mv.

Netop derfor er det helt afgørende, at der allerede i kravsspecifikationerne til nye offentlige IT-udbud stilles krav til at arbejde indgående og med høj faglig kvalitet med tilgængelighed og brugerinddragelse. Digital tilgængelighed bør være et ligeværdigt konkurrenceparameter, ligesom pris, funktioner/funktionalitet og udviklingstid mv.

Det vil ligeledes være i overensstemmelse med Udbudsloven §40, hvor der bl.a. slås fast, at "... ordregiver [skal] være opmærksom på hensynet til, at disse løsninger skal være tilgængelige for mennesker med funktionsnedsættelse." ([Vejledning om udbudsreglerne \(kfst.dk\)](#))

Allerede inden udviklingsfasen er det vigtigt for alle interessenter at have en fælles afklaring af, hvordan man vil arbejde for både at sikre overholdelse af EU's tilgængelighedsdirektiv (Direktiv (EU) 2016/2102 om tilgængeligheden af offentlige organers websteder og mobilapplikationer) og WCAG-standarden (EN 301 549 v3.2.1 — Tilgængelighedskrav til IKT-produkter og -tjenester). En fælles forståelse for tilgængelighed blandt projektere, udviklere, brugere og øvrige relevante interessenter vil sikre et solidt fundament for nye digitale værktøjer og løsninger og det vil tillige højne alle digitalt svage brugeres chance for at anvende de pågældende værktøjer. At tage digital tilgængelighed seriøst, vil give alle medarbejdere – hvad enten man har behov for synskompenserende hjælpemidler eller ej – en brugervenlig adgang til platforme og IT-systemer.

Der er adskillige eksempler på, at omprogrammering af en eksisterende hjemmeside eller digital platform med henblik på at øge tilgængeligheden er omkostningstungt og med et dårligere resultat, fordi forskellige funktioner kan blokere for hinanden, når skelettet og systematikken ikke er opbygget tilgængeligt fra begyndelsen.

Digital eksklusion?

Når digitale værktøjer og platforme – offentlige eller kommercielle – ikke overholder tilgængelighedsstandarderne, skaber det endnu større distance for blinde og svagsynede til arbejdsmarkedet, hvor det i forvejen er vanskeligt at få fodfæste (68 % af blinde og svagsynede i den erhvervsaktive alder står uden for arbejdsmarkedet). Ligeledes kommer arbejdsgivere uden at ville det – som fx Forsvaret, hvor Torben i 25 år har bidraget med sin arbejdskraft – til at ekskludere medarbejdere med synshandicap, fordi der ikke er stillet krav om tilgængelighed, når der indkøbes nye IT-værktøjer, som medarbejderne skal anvende.

Her kan offentlige arbejdspladser, med stor fordel gå forrest og sikre, at ny-indkøb af IT/digitale værktøjer overholder tilgængelighedsstandarder, så medarbejdere med synshandicap – og øvrige medarbejdere med særlige behov, herunder ordblinde – fortsat kan varetage deres jobfunktion, selvom systemer med mellemrum udskiftes. Det svarer til, at man som virksomhed også er forpligtet til at overholde GDPR- og øvrige IT-sikkerheds-regler. Et naturligt sted at indsætte krav om tilgængelighed vil være i SKI-aftalerne omkring offentlige udbud. Her findes i forvejen vejledninger til, hvordan man indarbejder bæredygtighedstiltag i kravsspecifikationer.

Hvis man, som arbejdsgiver/virksomhed/arbejdsplads ikke stiller krav om tilgængelighed ved udvikling eller indkøb af nye IT-værktøjer, modarbejder man – bevidst eller ubevidst – de indsatser for at skabe et mere inkluderende arbejdsmarked og en aktiv samfundsdeltagelse, som politikere og arbejdsgiverorganisationer, har højt på dagsordenen i lyset af den nuværende mangel på arbejdskraft.

Man skulle synes, at dette paradoks, er nok til at prioritere tilgængelighed i langt større grad, end tilfældet er i dag.

Tilgængelighed er vejen til digital uafhængighed

Som ovenfor nævnt er tilgængelighed i digitale løsninger, værktøjer og platforme helt fundamentalt for, at blinde og svagsynede – og andre med behov for IT-kompenserende løsninger – kan være en aktiv del af det digitale samfund, som Danmark med rette er kendt for over alt i verden. Ved at skabe forståelse for og prioritere tilgængelighed som fundament for digitale løsninger, vil vi ligeledes kunne tilgå nyhedsmedier, sociale medier, digitale undervisningsmaterialer, egne og pårørendes sundhedsoplysninger og øvrige informationskanaler, hvor flertallet af danskerne dagligt orienterer sig. Det vil give os samme uafhængighed til frit at opsøge viden og information om givne temaer, på lige fod med alle andre. I dagens videnssamfund er evnen til informationssøgning og digital formåen nødvendige og helt relevante kompetencer/kvalifikationer at være i besiddelse af. Derfor er det endnu mere vigtigt at sikre, at flest muligt har muligheden herfor, og at det i hvert fald ikke er tekniske mangler, der spænder ben for adgangen til både arbejdsmarked, viden og digital selvstændighed. Det modsatte vil medføre en stor samfundsøkonomisk byrde, hvis flere, ligesom Torben, presses ud af arbejdsmarkedet og over på passiv forsørgelse, alene fordi digitale arbejdsværktøjer ikke er tilgængelige. Det bliver meget hurtigt en gevinst for samfundet at investere i digital inklusion. Dette understøttes bl.a. af nordiske undersøgelser, der ligesom COWI slår fast, at løft af mennesker med handicap fra passiv forsørgelse til aktiv beskæftigelse, medvirker positivt til samfundsøkonomien.

(https://dch.dk/files/media/document/Fakta-ark_besk%C3%A6ftigelse.pdf)

Vi håber, Udvalget for digitalisering og IT vil arbejde videre med digital inklusion, så de barrierer, vi oplever i dag med manglende tilgængelighed på arbejdsmarkedet, vil fjernes over tid.

Vi står naturligvis til rådighed og drøfter gerne yderligere løsningsforslag.

og

Ask L. Abildgaard

og

Diana Stentoft

Landsformand

og

Næstformand i Dansk Blindesamfund